C U L T U R A

MAANDBLAD VAN HET CULTUREEL CENTRUM ARUBA

JAARGANG 2 JULI 1955 No. 4

Voor een boom in het Vondelpark

Er is een boom geveld, met lange, groene lokken.
Hij zuchtte ruisehend als een kind
terwijl hij viel, nog vol van zomerwind.
Ik heb de kar gezien, die hem heeft weggetrokken.

O, als een jonge man, als Hector aan de zegewagen
met slepend haar en met de geur van jeugd
stromend uit zijn schoone wonden,
het jonge hoofd nog ongeschonden
de trotsche romp nog onverslagen

M. Vasalis.

M. Vasalis (Margaretha Droogleever Fortuyn - Leenmans) werd geboren in 1909 en is thans psychiater te Groningen. De bundel "Parken en Woestijnen" (1940), waarmee zij debuteerde, maakte een voor Nederland zeldzame opgang: 12 drukken in acht jaar tijds. In 1947 verscheen haar tweede bundel "De Vogel Phoenix", terwijl dit jaar haar derde bundel "Gezichten en Vergezichten" is uitgekomen. Vasalis toont zich in deze bundels een voortreffelijke en zeer boeiende dichteres. Men kan moeilijk zeggen dat zij door oudere tijdgenoten is beinvloed of dat haar dichtvorm met die van hen overeenkomt. Zij heeft een sterk natuurlijk en persoonlijk talent. Haar gedichten getuigen van een heldere intelligentie, een vrouwelijk fijn gedifferentiëerde gemoedsontvankelijkheid en een eerbied voor de gewoonste dingen. Het hier afgedrukte gedicht illustreert niet alleen deze zojuist zeer beknopt geschetste karaktertrekken van haar dichterlijke persoonlijkheid, maar geeft tevens een prachtig voorbeeld van dichterlijke visie op een alledaags gebeuren: In het Vondelpark te Amsterdam is een boom omgehakt en weggesleept. Maar deze onbelangrijke gebeurtenis, door anderen in het jachtig voorbijgaan nauwelijks opgemerkt, werd voor haar een visionair symbool. Zó gevoelig is deze dichteres voor het verrukkelijk wonder van het Leven, dat de gevelde zomerpracht van deze hoge, groene reus voor haar geest het beeld oproept van de verslagen Hector, de Trojaanse held, wiens lijk door de wraaklustige Achilles aan de strijdwagen werd gebonden en over slijk en stenen driemaal rond de wallen van Troje werd gesleept.

Dit is juist het vermogen dat de kunstenaar kenmerkend onderscheidt van de gewone mens: Hij is in staat de wereld in en om hem begrijpend te dóór - schouwen en áchter het tijdelijke wisselbeeld der dingen het tijdeloze zinnebeeld te zien. En pas als de kunstenaar er in slaagt de werkelijkheid zó te herscheppen, dat in zijn visie dit zinnebeeld een gave gestalte krijgt, is het werk van de kunstenaar ontheven aan tijdelijkheid en toevalligheid en geworden tot een vereeuwigd schoon moment, een voor de tijd ongenaakbaar geworden, immer ontroerend kunstwerk.

t.v.

Redactie: J. J. STAM
Druk: GENERAL PRINTING

INHOUD:

VOOR ADVERTENTIES IN CULTURA WENDE MEN ZICH

TOT DE HEER D. LUGO, TEL. 1058

Serie concerten van het Arubaans Symphonie Orkest

Het Arubaans Symphonie Orkest, oorspronkelijk opgericht onder de naam Het Arubaans Klein-Symphonie Orkest, zal in de maand Juli het eerste concert geven te Oranjestad. Zeer waarschijnlijk zal dit gebeuren onder auspiciën van de Arubaanse Kunstkring, die hiermede opnieuw toont grote belangstelling te hebben voor het culturele leven op ons eiland.

Sedert de heroprichting van het orkest hebben zich steeds meer instrumentalisten aangesloten bij dit jonge orkest, zodat thans ongeveer 35 vaste medewerkenden wekelijks oefenen en spelen om te komen tot een aantal concerten, dat muzikaal gesproken de toets van de critiek kan doorstaan.

Op het eerste concert dat, zoals gezegd, binnenkort plaats vindt zal een programma van werken uitgevoerd, dat zeker de moeite van een gang naar Bolivariana waard is. Dit programma vermeldt o.a. de 12de Symphonie van Mozart, het pianoconcert in D.gr. van Joseph Haydn en een Sinfonia van Joh. Christiaan Bach.

Dat ook de Sticusa veel belangstelling heeft voor het orkest blijkt uit het feit, dat zeer binnenkort een viertal instrumenten als gift van deze instelling op ons eiland verwacht worden Bovendien stuurt de Sticusa, een hoeveelheid muziek, waardoor 't orkest in de gelegenheid zal zijn verder te gaan met het opbouwen van een repertoire.

Verwacht mag worden dat na Augustus verschillende nieuwe leden zullen toetreden, o.a. enkele altviolisten en bespelers van blaasinstrumenten. De leiding van het orkest streeft naar een vaste kern van ongeveer 40 muzikanten, waardoor het orkest in staat zal zijn de meest gangbare werken in studie te nemen en uit te voeren.

Soliste op het a.s. concert is de pianiste Mej. Leny Tijhuis. Ook in de andere werken treden leden van het orkest solistisch op.

Na het concert in Oranjestad, dat dus in dit geval de première heeft, volgen nog concerten in Lago Heights Club en zo mogelijk in de Esso Club.

Na de Augustusvacantie zal het orkest ook een drietal jeugdconcerten geven en wel te Oranjestad, Santa Cruz en San Nicolas. Deze concerten vinden plaats in opdracht van het Prins Bernhard Fonds, dat hiervoor een bedrag van Fl. 450 heeft overgemaakt aan het orkest.

Wij willen onze lezers(essen) opwekken hun belangstelling te tonen voor ons Arubaans Orkest door de concerten te bezoeken. Deze jonge muziekinstelling verdient de symphatie en steun van ons gehele eiland. Een grote belangstelling van de bevolking voor dit jonge orkest zal een even grote stimulans zijn om verder te gaan op de weg, die is ingeslagen en die uiteindelijk zal voeren tot het doel: Aruba zijn eigen orkest te geven, een orkest dat zal bijdragen tot de culturele verheffing van ons eiland, een orkest dat de naam Aruba zal uitdragen over dit deel van de wereld, een orkest dat de trots zal zijn van iedere goed menende Arubaan. Aan U a.s. bezoeker de eer hiertoe een steentje bij te dragen.

Voor nadere bijzonderheden raadplege men de kranten, terwijl ook in de C.C.A. uitzendingen verdere mededelingen zullen volgen.

T.

VAN HET BESTUUR

Proefschriften en wetenschappelijke mededelingen.

Het C.C.A. heeft onlangs van de Sticusa een groot aantal proefschriften en wetenschappelijke mededelingen ontvangen, welke in de laatste jaren gepubliceerd werden. Het ligt in de bedoeling van het Bestuur deze boeken aan belangstellenden ter bestudering af te staan.

De publicaties werden in de volgende groepen ingedeeld:

- Geneeskunde
- Wis- en Natuurkunde (Wiskunde, Natuurkunde, Chemie, Pharmacie)
- Rechten
- Economie en Sociologie
- Waterbouwkunde
- Landbouw
- Diversen

Totdat een nadere bestemming voor deze boeken gevonden zal zijn, zullen ze bij ons bestuurslid F. Steenmeijer in de Botica Aruba geleend kunnen worden. Tevens is bij hem een catalogus ter inzage, waarin de titels van de boeken en de namen van de auteurs zijn opgenomen.

Het Bestuur is Mevrouw A.H. J.M. Tromp - Vernac zeer erkentelijk voor haar hulp bij het sorteren en catalogiseren der boeken.

Het kind in de film.

★

Sedert Graham Greene de gepolijste en suikerzoete, doch weinig kinderlijke lieftalligheid van Shirley Temple terecht aanviel als een welbewuste misvorming van het ware kinderbeeld, is een nieuwe generatie van filmkinderen ontstaan, op wie hij en wij in het algemeen weinig aan te merken kunnen hebben. In films als "The Window", 'Fallen Idol', "Fietsendieven", "Jeux Interdits", "The little Kidnappers", "The Rainbow Jacket", "Stranger on the Prowl" en "Desperate Search" en "The 5000 fingers of Dr. T." is geen spoor van het fictieve voorstellingen omtrent het kind-zijn, die even tranenpersend moeten werken als het exploiteren van blindheid en ziekte. Natuurlijk worden er nog altijd wel films gemaakt, waarin het brave kind nodeloos moet lijden, wordt verwaarloosd, verraden, bedorven, of verwend, waarin we het gebukt zien gaan onder de zonde der vaderen, of het niettegenstaande 'n te vroegtijdige kennis van problemen betreffende de volwassenheid hetzelfde engeltje van voorheen zien blijven. Er zullen veel bioscoopgangers zijn, die dit niet graag willen missen, het illusoire beeld van hun "gelukkige" kinderjaren. Vergeten zijn de primitieve angsten, het mateloze gevoel van onmacht tegen een onrechtvaardige, overmachtige wereld. Zij zwelgen in hun gevoelens voor het zielige kind, dat, omdat het nu toevallig zo'n levendige aard heeft, na een pak slaag zonder eten naar bed wordt gestuurd.

Overkomt ditzelfde hun eigen kind, dan is dat nooit "zielig" en "te levendig" maar een lastig mirakel dat zijn verdiende loon krijgt!. Langzamerhand is men gaan inzien, dat men met deze ideale misbaksels niet alleen de waarheid nogal grof geweld aandeed, maar veel meer nog de jeugdige filmspeler zelf. Men belette hem zichzelf te zijn, zichzelf te ontdekken en zo tot een eigen persoonlijkheid uit te groeien. En met dit misvormde beeld leidde men ook de volwassene op een onverantwoorde wijze om de tuin. De te grote contrastwerking was niet alleen een gevaar voor hun verhouding tot de eigen kinderen, maar ook diefstal van eigen herinneringen en ervaringen uit de kinderjaren, die voor de zelfkennis van zoveel waarde blijken te zijn. Daarom wilde men nu eens de waarheid brengen over het kind. Daarvoor moest men zich als volwassene in de kinderwereld kunnen verplaatsen en het kind eerlijk durven zien als een wezen, tegelijkertijd in staat tot grenzeloze toewijding en bot egoïsme; tot onvermoeibaar vragen en koppige geslotenheid; tot totale onverschilligheid voor belangen van de volwassenen en intens geobsedeerd — zijn in wat volkomen onbelangrijk schijnt (voor ons). Wat voor hen als verboden geldt mag ons belachelijk toeschijnen, voor hen is het bindend met een primitieve macht. Hetzelfde geldt voor hun beloften en onderlinge bepalingen.

Een volledige weergave van het denken en voelen van het kind - waaruit wij de motivering van zijn daden zouden kunnen afleiden - is nu eenmaal onmogelijk, omdat noch onze herinnering betrouwbaar is in dit opzicht, en wij met hineininterpretieren toch altijd weer van ons zelf uitgaan en dus nooit zeker zijn of onze opgewarmde ervaringen die van het betreffende kind wel dekken. Daarom zijn die films het meest geslaagd te noemen, waarin men niet al te zeer gepoogd heeft een analyse van gedachten en motieven van de kinderen te verbeelden, maar meer in de richting van de suggestie heeft gewerkt en de toeschouwer vrijgelaten uit het arsenaal van eigen verwrongen herinnering en ervaring aan te vullen. Dat men hiermee het zuiverst beeld oproept is te zien in René Clément's "Jeux Interdits" in de Sica's "Fietsendieven" en in Rowland's "The 5000 fingers of Dr. T." Gaat men toch te ver in de analyse dan lijdt de film er onherroepelijk onder. Een voorbeeld hiervan is het werk van Autant Lara. Zijn "Le diable au corps" is veel sterker dan zijn "Le blé en herbe".

(De acteurs in deze films zijn eigenlijk niet meer als kinderen aan te merken, maar hoewel zij volkomen zelfstandig lijken te handelen zijn hun daden toch nog volkomen afhankelijk van het doen en laten der volwassenen). Het is verleidelijk het kind op de voorgrond te schuiven. Maar hiermee wekt men de indruk dat het zelfstandig zijn echter zeer lang ingeweven is in dat der volwassenen en zijn handelen grotendeels een reactie op hun actie, een zich listig aanpassen om zich zo weinig mogelijk bloot te geven, dient hij

- van zichzelf uit gezien - nooit middelpunt te zijn. Zijn eigen belangrijkheid is immers zijn droom, die hij in zijn later leven verwezenlijkt denkt te zien.

Werkelijkheid en droom.

De werkelijkheid en de droom van het kind - waarvan vele volwassenen zich nooit los hebben kunnen maken - is doorgaans het punt waarop de filmregisseur struikelt. De kinderen, die wij in bovengenoemde films hebben zien spelen, waren geboren acteurs. Maar beter kunnen we zeggen: volkomen zichzelf, dank zij de ontvankelijkheid en het begrip van de regisseur, die hun wezen niet heeft misbruikt om zijn en hun publiek de altijd wel-treffende stoot onder de emotionele gordel toe te brengen. En toch treffen hun handelingen ons gevoel wel degelijk.

Maar dit gevoel heeft niets te maken met het willoos wegzinken in een wereld die niet bestaat en nooit bestaan heeft. Het is het zich plotseling bewust worden van een deel van onszelf, waarvan we lang geleden noodgedwongen afstand hebben moeten doen en dat we alleen als gemis gevoeld hebben, zo lang niemand het ons ooit als bezit heeft getoond. De regisseurs, die zich tot taak hebben gesteld, op gewetensvolle wijze hun films over het kind te maken bewijzen niet alleen de film en de jeugdige speler onschatbare diensten maar ook hun volwassen publiek, door het de ogen te openen voor een rijkdom die zij nog te slecht kennen, zowel in zichzelf als in het kind. Een rijkdom, waarmee veel van het gemis aan de goede onderlinge verstandhouding ouder-kind kan worden vergoed.

Miep Diekmann

C. Saint-Saëns

(Zie Radio-Programma)

Tartuffe.

Dinsdag 28 Juni j.l. ging in het de Veer-Theater de première op Aruba van Molière's Tartuffe, onder regie van Henk van Ulsen. Het stuk werd met groot enthousiasme gespeeld en de voorstelling was ook, dank zij Aafjes' prachtige vertaling, een feest voor oog en oor. Het lijkt ons van groot belang, dat dergelijke stukken, die tot het klassieke repertoire behoren, hier gebracht worden. Voor velen van ons mogen ze bekend zijn, voor vele anderen zijn ze totaal terre inconnue. De rijke cultuur, waarvan zij de sierlijke vruchten zijn, bezit zoveel vormschoonheid en spreekt zo'n krachtige taal, dat wij ons de grote afstand in de tijd niet bewust zijn. De inhoud van Tartuffe mag als overbekend verondersteld worden, maar de spiegel, die Molière er ook ons nog in voorhoudt, heeft niets van zijn glans verloren. Vooral in onze kleine samenleving krijgen sommige uitspraken een angstig actuele klank, die alleen al een opvoering zou rechtvaardigen. Dit moge wat negatief klinken, maar laten we dan bedenken, dat het negativisme niet bij Molière ligt.

Door de fraaie costuums en het décor werden we bovendien geconfronteerd met de stijl van de 17de eeuw, die we ons in de tropen moeilijk kunnen voorstellen, maar die daarom niet minder interessant is. We zijn in onze nuchtere eeuw wat ver verwijderd van die sierlijkheid, die dan wat lastig moge zijn in het dagelijkse leven, die ons er echter van bewust maakt, dat onze fantasie wel een heel andere richting uitgegaan is en we vragen ons niet zonder weemoed af, of die 17de eeuwse fantasie wel zo verwerpelijk was.

We willen ook melding maken van de opvoering, die de volgende dag plaats vond voor de hoogste klassen van de Mulo-scholen. Onze jongens en meisjes toonden zich uiterst dankbaar voor het gebodene en reageerden spontaan op de komische situaties en ook, wat belangrijker is, op de tekst. Deze proef mag meer dan geslaagd genoemd worden en we hopen, dat het C.C.A. nog meer van dergelijke verrassingen in petto heeft.

Samenvattend kunnen we zeggen, dat we Henk van Ulsen en zijn spelers en het C.C.A. niet dankbaar genoeg kunnen zijn voor deze twee geslaagde voorstellingen.

W.

Molière

Heet van de naald

Decca heeft een bijzonder interessante plaat uitgebracht. Het is muziek van Benjamin Britten. Vier Interludes en de Passacaglia uit de opera Peter Grimes en aan de andere kant: Variaties en Fuga op een thema van Pureell. Vooral de laatste kant van deze plaat heeft onze bijzondere belangstelling, omdat deze Variaties en Fuga a.h.w. een staalkaart zijn van orkestrale kleuren. Britten heeft dit werk gecomponeerd in opdracht van het Britse Ministerie van Opvoeding om de jeugd vertrouwd te maken met de instrumenten van het orkest.

B. Britten

Alle instrumenten van het moderne orkest vanaf de piccolo tot de contrabas komen in dit werk aan bod. Op een zeer onderhoudende en dikwijls vrolijke manier weet Britten deze instrumenten bij de jeugd te introduceren. Dat hij hiervoor een thema van Pureell koos is niet zo verwonderlijk. Immers Britten heeft een grote bewondering voor deze Engelse grootmeester in het Rijk der Muziek. We bespeuren die bewondering ook in zijn tweede Strijkkwartet.

De plaat zelf is een juweeltje. Allereerst horen we er het Concertgebouworkest in een prachtige uitvoering en bovendien is de opname technisch van een zeer hoog gehalte.

Belangstellenden kunnen deze plaat bestellen onder: Decca LXT 2886.

Prachtige poëtische klankschildering is te beluisteren op de nieuwe Philips plaat S 06042 R. Daarop hoort U Tibor de Machula het cello-concert van Schumann spelen, begeleid door de "Wiener Symphoniker" o. l. v. Rudolf Moralt.

Dezelfde cellist speelde voor Decca Händels Water Music compleet. Ook deze opname verdient alle lof. Vooreerst omdat we hierop de Water Music volledig horen, een gelegenheid die zich maar zelden voordoet en vervolgens omdat de uitvoering van het Boyd Neel Orkest zeer mooi is. Bestelnummer Decca LXT 2988.

Teba.

„Van een Boer, die de taal der dieren verstond.

Er was een rijke boer, die maar één zoon had en die zoon studeerde. Toen hij reeds lang gestudeerd had werd hij het moe. Hij rolde zijn matten op en vertrok. Hij hoorde zeggen dat er in een naburig land een school was waar men de dieren leerde verstaan. Hij mocht op die school komen, maar als hij ooit aan iemand durfde te zeggen wat hij van de dieren hoorde, zou hij spoedig sterven. Toen de jongen nu de hele dierentaal kende en alles verstond wat zij onder elkaar zeiden, ging hij weer naar huis. Daar zei zijn vader tegen hem: "Jongen ik meende dat je doorgestudeerd zou hebben, en nu zie ik dat het niet waar is." "Nee, vader, ik ga boeren." "Ja, als je boer wilt worden, zullen we er iets op moeten vinden. Ik heb daarginds nog een hofje staan, waarvan de pacht afgelopen is. We zullen de pachter laten verhuizen. De zoon ging in het boerderijtje wonen en hield een ezel, een kalf, een hond en veertig kippen, die onder het gebied van een haan stonden. Hij dreef handel en reed hele dagen met zijn ezel uit, terwijl de os het land moest beploegen. Eens toen de boer thuis kwam van een reis, zette hij zijn ezel op stal naast de os. "Hoe gaat het met je vriend?" vroeg de ezel aan de os. "Ik kan het bijna niet meer uithouden. Ik moet altijd harder werken dan ik kan. En als ik niet hard genoeg werk krijg ik nog met de zweep toe." 'Ik heb een goed leventje', pochte de ezel, "ik moet alleen mijn meester dragen en mag meer rusten dan gaan." "Het verschil is groot," zuchtte de os. "Als het etenstijd is, krijg ik alleen wat bonen en dan moet ik weer vlug aan het werk." "Ja, ja vriend," antwoordde de ezel, "zo moet het zijn. Ik eet de goede haver en jij de slechte bonen." De volgende avond stond de boer weer te luisteren naar hetgeen de twee dieren vertelden. "Hoe is 't?" vroeg de ezel aan de os. "Hoe is het met je?" "Zwijg," zei de os, "ik kan bijna niet meer; ik moet nn nog harder werken." "Luister," sprak de ezel, "ik weet raad. Je moet net doen of je ziek bent en je mag niet meer eten." "Ach ik heb zo'n honger." Maar toch deed de os, wat de ezel hem gezegd had. De volgende dag toen de knecht de kuip met drinken voor de os neerzette, wilde de os niet drinken. De knecht ging naar de boer en zei dat de os ziek was. "Dat is niets," zei de boer al lachende, "neem de ezel maar om te werken." Toen de ezel een halve dag gewerkt had liep het zweet van zijn lijf, en als hij wat wilde rusten kreeg hij met de zweep. 't Werd avond en de ezel stond weer op stal naast de os. "Hoe is het? Hoe gaat het vriend?" vroeg de os. "Zwijg," sprak de ezel, "Zwijg, ik val bijna dood van vermoeidheid. Ik met mijn dunne poten zak viel dieper in het land dan jij met je lompe poten. En dan die zweep!" De volgende dag woude de os nog niet drinken en de ezel moest opnieuw gaan werken. Toen de ezel 's avonds op stal ging, stond de boer te luisteren en beide dieren begonnen te praten. "Hoe voel je je, vriend?" vroeg de os. "Zwijg toch, ik kan bijna geen poot meer verroeren. Maar ik weet nieuws, groot nieuws." "Hoezo?" sprak de os." Laat eens horen." "Morgen, als je niet beter bent, komt de slachter om je dood te maken. Je vlees zal aan de arme mensen gegeven worden. Je moet dus zelf weten wat je doet." "Ik weet het al. Ik weet het al." sprak de os en hij beefde. De boer schoot hierbij in een geweldig lach en de boerin, die aan het vegen was, hoorde en zag het. "Waarom moet je zo lachen?" vroeg ze. Maar de boer mocht het niet zeggen anders zou hij direct sterven, en hij antwoordde: "Nergens om." "Niet waar," zei de boerin, "en als je het niet wilt zeggen, zal ik naar mijn bed gaan en niets meer eten totdat ik dood ben." "Je moet het zelf maar weten," antwoordde de boer. Toen de vrouw een dag of twee in haar bed gelegen had, ging de boer eens kijken. "Waarom wil je niet meer eten?" vroeg de boer. "Och man, "als je mij zegt waarom je gelachen hebt, zal ik direct opstaan en eten." "Ik heb nergens om gelachen", sprak haar man. Het duurde niet lang of de familie van de vrouw had het nieuws gehoord. Alle dagen kwam er iemand om de boerin te bezoeken. "Och boer," zeiden ze, "hoe kun je zo hard zijn. Zeg het. Dat is toch een kleinigheidje voor je?" "Ik zeg, dat ik nergens om gelachen heb," antwoordde de boer onveranderlijk. Op zekere dag bracht de meid melk naar het kalf. De hond kwam toelopen en vroeg aan het kalf: "Wat denk je van de nieuwe boerin?"

"Ja, wat zou ik er van denken?" antwoordde het kalf. "Vroeger kreeg ik dikke melk en nu is het maar blauwe jan."

Ik ben er even slecht aan toe als jij." klaagde de hond; "vroeger mocht ik onder de tafel liggen en nu jaagt ze me buiten met de stok. Ik krijg maar een klein brokje brood en als ik niet rap ben om het te nemen, heb ik niets."

Een paar dagen later was er wederom veel volk gekomen om de koppige en zieke boerin te bezoeken. De boer werd zo beschaamd, dat hij zich verborg in het zomerhuisje van de tuin.

Terwijl hij daar zat kwam de haan met zijn kippen aangestapt en riep alsmaar: "Kok, korre, kok, kok."

Plotseling kwam de hond gelopen en zei tegen de haan: "Ik weet waarlijk niet hoe jij zo durft te roepen terwijl alles hier in rouw is over de boerin.."

"Ja," antwoordde de haan, "ik heb voor veertig kippen te zorgen en laat er een keer één niet doen wat ik zeg ik ruk ze de veren uit haar lijf. Onze boer heeft maar voor zijn vrouw te zorgen en hij weet er geen raad mee. Dat hij uit de houtmijt een stokje trekke van een duim dikte en aan zijn vrouw gaat zeggen : "Och, vrouw, jij moet toch zoveel lijden. Maar kom, ik zal daar een eind aan maken. Ik zal je geheel doodslaan. - En je zult zien dat zij zal opstaan en eten."

De boer had dit aandachtig afgeluisterd en hij was uiterst tevreden. Tegen de avond ging hij naar de houtmijt en trok er een stok uit, zo van een duim dikte. Daarmee ging hij naar het bed van zijn vrouw en sprak:

"Och vrouw gij moet zoveel lijden."

"Zeker man," sprak zij.

Luister vrouw, ik zal u geheel doodslaan, want anders zou dat veel te lang duren."

Daarop gaf hij. haar een slag of zes met zijn stok. De vrouw begon te huilen en te kermen van de pijn.

"Och, manlief," riep ze, "wil toch uitscheiden, ik zal opstaan, eten en drinken gelijk vroeger."

Zij stond op, at en dronk met haar man.

Ze leefden nog lang en gelukkig te zamen, totdat de boer ongelukkigerwijs een gezwel in z'n keel kreeg, dat gezwel brak op pen en mijn vertelseltje is afgelopen.

Onze Raadselwedstrijd

Er waren natuurlijk meer goede oplossingen binnengekomen dan er boeken beschikbaar waren.

Er moest dus om geloot worden. De gelukkige prijswinnaars zijn Erica Croes, Zuidstraat 6 Oranjestad. Francis van Veen, Fergusonstraat 13, Oranjestad en Thea van Woerkom, Marnixstraat 12, San Nicolaas.

Deze drie gelukkigen proficiat met hun prijzen. De boeken zullen hun in de loop van Juli worden toegezonden.

De oplossing van het raadsel was als volgt: Deur, Jura, Cadeau, Lover, Tule en Vroeg.

Het zinnetje luidde dan:

Cultura voor de Jeugd.

Aan alle inzenders en inzendsters onze dank en tot een volgende keer.

De Redactie.

Antwoorden:

1) Joh. Strauss Jr. 2) Vanaf het begin tot Fine. 3) 1791. 4) Op een mandoline of soms 'n banjo. 5) Charles Gounod. 6) Sousa. 7) The Messiah 8) Harp. 9) Houten en Koperen blaasinstrumenten. 10) Joh. Seb. Bach.

Voor onze Muzikale lezers.

Er zijn op ons eiland tientallen jeugdige muzikanten. Voor al deze toekomstige sterren aan het firmament volgen hier een tiental vragen. Probeer eens er een antwoord op te geven. Als het helemaal niet gaat mag je elders op de bladzijde kijken.

1) Hoe heet de componist van de beroemde wals: An der Blauen Donau.

2) Wat betekent Da Capo al Fine?

3) In welke jaar stierf Wolfgang Amadeus Mozart?

4) Als je een plectrum gebruikt, op welk instrument speel je dan?

5) Welke componist heeft de opera "Faust" geschreven?

6) Wie is de componist van de bekende mars "Stars and Stripes"?

7) Welk beroemd oratorium heeft Händel gecomponeerd?

8) Welk instrument bespeelde David voor Koning Saul?

9) In hoeveel groepen worden de blaasinstrumenten verdeeld?

10) Wie leefde eerder: Joh. Sebastiaan Bach of Franz Schubert ?

Via Radio Kelkboom-Oranjestad.

Losse opmerkingen bij ons Radio-Programma.

Op de eerste plaats, geachte luisteraar, moeten wij U onze excuses aanbieden voor het feit, dat in Juni nog al eens van het programma-schema is afgeweken. Helaas kon dat vaak niet anders. Voor zover ons thans bekend is, zal dat in Juli zeker niet het geval zijn.

Zoals U op het programma ziet, blijft de Donderdagavond gereserveerd voor ernstige muziek en komen de liefhebbers van het lichtere genre elke Dinsdag aan hun trekken. Ook de Volksuniversiteit zal deze maand weer wekelijks present zijn met haar vaak zeer interessante lezingen. Op 14 en 28 Juli is het woord weer aan de heer Versteeg.

De 7de en de 14de Juli kunt U luisteren naar de opera "Butterfly" van Puccini. Deze opera werd in het jaar 1904 voor het eerst te Milaan opgevoerd. Sedertdien is Madame Butterfly 'n triomftocht over de hele wereld begonnen. Madame Butterfly, ze heet eigenlijk Cho-Cho-San, is een Japans meisje, dat ondanks het verzet van haar familie met een Amerikaanse luitenant, Pinkerton genaamd, trouwt. Voor Pinkerton betekent dit huwelijk een spelletje, dat hij zeer luchtig opvat. Voor Butterfly betekent dit huwelijk alles. Zij bemint Pinkerton met heel haar hart. Begrijpelijk is dan ook haar grote teleurstelling en droefheid als Pinkerton na enkele jaren uit Amerika terugkomt met z'n Amerikaanse vrouw. Voor haar is er geen andere uitweg dan de dood. Zij pleegt zelfmoord met een dolk. De muziek is zeer dramatisch en bewogen in de delen waar dit gevraagd wordt. Van de andere kant horen we in het liefdesduet

BEETHOVEN
op 30 jarige leeftijd

na het huwelijk een ontroerende, sterk aangrijpende muziek. Puccini heeft zich in deze betrekkelijk korte opera een zeer groot operacomponist getoond. De aandachtige luisteraar zal zeer genieten van deze uitvoering.

De 21ste Juli brengen wij U Beethoven's 1ste Symphonie in C. Dit werk werd gecomponeerd in 1797. Het bestaat uit 4 delen. In het eerste deel zijn invloeden van Haydn en Mozart duidelijk aanwijsbaar. Het tweede deel, het Andante, brengt ons muziek, die alleen Beethoven kon schrijven. Muziek van een sterke innerlijke spanning, die zich ontlaadt in krachtige klankexplosies. Het Menuetto is speels van karakter en heeft zo meer van 'n Scherzo dan van het klassieke Menuet bij Mozart en Haydn. Het laatste deel tenslotte brengt na een langzame inleiding een zeer vrolijk Rondo. Na de eerste Symphonie volgt dan nog de Vioolromance in F. Deze heerlijke muziek spreekt volkomen voor zichzelf en heeft geen enkele inleiding nodig. Zou er wel ooit mooiere, rijkere vioolmuziek geschreven zijn? Al met al een zeer mooi programma.

De 28ste Juli hoort U na de Letterkundige Rubriek de 3de Symphonie van Saint-Saëns met orgel. Het werk werd gecomponeerd in 1886 ter herinnering aan Franz Liszt. Saint-Saëns was een groot bewonderaar van Liszt om zijn Symphonische gedichten. Bovendien waren zij vrienden. In het werk zijn ook invloeden van Liszt te bespeuren. Zo horen we b.v. het Dies Irae (Liszt deed dit in zijn Totentanz), verder treedt een pianoduet op, zeer waarschijnlijk als een teken van hoge achting voor de grote pianist, die Liszt was. De compositie bestaat uit vier delen. Door het gehele werk heen horen een we variatie op het thema uit het Dies Irae. Wij willen de luisteraar nog wijzen op de prachtige okestratie van het werk. De 3de Symphonie in c. kl. wordt uitgevoerd door het Residentieorkest van Den Haag o.l.v. Willem van Otterloo. De organist is Feike Asma.

Waar U in het programma het woord operettemuziek ziet vermeld kunt U luisteren naar muziek van Joh. Strauss, Carl Zeller e.a.

En zo bent U dan weer geheel op de hoogte met wat komen gaat. Wij hopen, dat het naar Uw zin is. Bent U het niet met ons eens, dan hopen we dat U ons eens een briefje schrijft en Uw wensen kenbaar maakt.

J.S.

De muziek geeft aan de ziel een ware innerlijke beschaving en maakt deel uit van de opvoeding van het volk.

Guizot.

"OUR TOWN" smaakt onze stad naar meer.

In vele opzichten was de opvoering van Thornton Wilder's "Our Town" op Vrijdagavond 17 Juni j.l. een verrassende gebeurtenis. Hoewel verschillende spelers van dit stuk reeds bij vorige toneeluitvoeringen hadden getoond de toneelkunst met bijzondere liefde en animo te beoefenen, leek het de geinteresseerde toeschouwers, in groten getale opgekomen, een gewaagd experiment hier een dergelijk stuk te brengen. Het lijkt een gewaagd experiment om met amateurs, waarvan sommigen voor het eerst op de planken stonden, en die in de schaarse toneeluitvoeringen op Aruba weinig gelegenheid kregen zich een grote speelroutine eigen te maken, een zo typisch-modern stuk als "Onze Stad" op te voeren. Eens te meer is echter gebleken dat de gehruikelijke coulissen en requisieten niet onontbeerlijk zijn voor de aandachtige toeschouwer om zich in te kunnen leven in de sfeer van het stuk en zich de uitgebeelde handeling te kunnen voorstellen. Is trouwens de traditie om een spel op te voeren met 'n minimum aan décor niet heduidend ouder dan de gewoonte om de verbeelding van de toeschouwers te hulp te komen met 'n realistische toneelaankleding? Dikwijls helpt het décor 'n zwakkere toneelspeler zijn tekort aan talent en bezieling te camoufleren; met reden zou men dus mogen vrezen dat het spelen van een toneelstuk op een practisch décorloos toneel aan amateurspelers een te zware eis stelt. Het pleit wel bijzonder voor de regie-talenten van de Heer Henk van Ulsen en voor het hezielend enthousiasme van de spelers, dat deze vrees niet hewaarheid werd. Alle rollen werden goed, sommige zelfs verrassend goed gespeeld. Slechts aan een klein intenatieverschil en aan de feilloze afwerking van een speelgebaar (in de seene met zijn zuster Suze voor het slaapkamerraam, en die met Liesheth in de ijssalon als hij zich zijn ontwakende liefde bewust wordt) was merkbaar dat de rol van Robert Pitt door een beroepstoneelspeler werd vertolkt. Men kan enkele zwakkere spelscenes bij de overige spelers hier gerust huiten bespreking laten, omdat daar tegenover een zoveel groter aantal voortreffelijke spelmomenten kan worden gereleveerd. Het waren die momenten, dat een speler niet bóven een rol stond, en haar uitbeeldde met de hem door de regisseur onderwezen middelen van de toneelspeelkunst, maar waarin de speler geheel in zijn rol opging, zich geheel in een ander karakter veranderde. Dan werd het ambitieus spelen van een rol opgeheven tot bezield beleven. Dat waren de momenten waarop bleek, dat ook de ongeschoolde amateur in staat is met zijn dramatische kunst 'n vonk van ontroering naar de toeschouwer te doen overslaan. Dat was bijvoorheeld het geval in de kerkhofseene van het derde bedrijf, waarin Simon Stimson zijn verbitterde klacht uitsprak over 's mensen hlindheid voor de rijkdom van het leven; de scene waarin de naar het leven teruggekeerde Liesbeth zo smartelijk ervoer, dat de prille zuiverheid van het levensgeluk slechts in het levend moment van het heden bestaanbaar is, maar nimmermeer achteraf van worden opgeroepen; dat was de seene waarin dokter Pitt de herinneringen aan zijn eigen trouwdag verhaalde aan zijn vrouw, en die waarin hij zijn zoon Robert op rustige toon wees op zijn gebrek aan daadwerkelijk kinderliefde. Dat waren — begrijpelijk — alle seenes, waarin Van Ulsen optrad als de halfvolwassen Robert Pitt, maar dat waren ook al de scenes — en dat was 'n verrassing! — waarin de toneelsebikker zijn rol speelde. In duidelijk en keurig gesproken Nederlands wist deze speler zonder noemenswaardige inzinking voortdurend in sober en natuurlijk gebaar een brug te slaan tussen spel en spelers enerzijds en het publiek in de zaal anderzijds. De hem door de schrijver opgelegde taak om als meest geboeide "toeschouwer" zijn begrip en hewogenheid over te dragen aan het publiek in de zaal, heeft hij uitstekend vervuld.

Het heeft weinig nut hier verder de namen te noemen van alle medespelers. De amateurspelers van "Onze Stad" streven niet naar toneelroem en hebben geen plakboek met gunstige eritieken van node, zoals beroepsspelers die een toneelspelerscarrière willen opbouwen. Het moge volstaan hen allen zonder uitzondering, en de stille zwoeger achter de coulissen, niet te prijzen met het bereikte resultaat, maar van ganser harte te danken voor hun onbaatzuchtige inspanning en enthousiaste overgave, waardoor ons allen in de zaal met dit sterk geschreven en harmonisch

en knap gespeelde stuk van Thornton Wilder een avond van hoogstaand cultureel genot deelachtig werd; een spel en een stuk, die buitengewoon boeiden, en die in de suprème momenten werkelijk ontroerden. Dank en proficiat! Maar als zoiets in onderlinge samenwerking van de hier beschikbare krachten bereikbaar blijkt, zal het toch mogelijk moeten zijn ook na het vertrek van regisseur Van Ulsen af en toe onze cultuurhonger te stillen met een gaaf gespeeld nobel toneelstuk? t.v.

BRUCE MARSHALL:

„De man die niet arriveerde"

Het systeem, een uiterste aan gevoelens samen te vatten in een minimum aan woorden ligt ten grondslag aan veel moderne romankunst. Beknoptheid is kenmerkend voor deze tijd en zij vindt niet alleen toepassing in zakenbrieven. In de kunst leidt zij vaak tot gebald proza en soms tot flitsende humor. Wij verbergen ons gelaat. Het is een bij uitstek Angelsaksische eigenschap, vandaar, dat de Engelsen zulke goede humoristen hebben. Maar dit geldt ook voor de Schotten, die, naar men zegt, ook in ander opzicht van minima houden; men denke aan hun genegenheid de uitgaven te beknotten.

Bruce Marshall is een Schots schrijver en hij verraadt zijn flegmatieke geaardheid (van binnen vuur, van buiten ijs) in ieder boek, in ieder hoofdstuk en bijna in iedere zin. Een constatering als deze:

"Doordat hij gefaald had haar geest in bezit te nemen, was hij eindelijk haar lichaam gaan verafschuwen en niettegenstaande het genoegen, dat hij beleefde aan haar luxueze kleding, kon die wat hem betreft evengoed rond de grasmaaimachine gewikkeld zijn" is voor deze acteur kenmerkend.

Hij moet zich om het vinden dezer grasmaaimachine wel diep verheugd hebben, maar hij zal— zelfs tegen zichzelf — er niet om geglimlacht hebben. Het is geen humor, die tot uitbundige klappen op de knieën aanleiding geeft. Van binnen echter lacht het soms heel wat prettiger dan vanbuiten.

Met ontlene aan het vorenstaande niet de mening, dat het laatste boek van Marshall, waaruit ik die zin plukte en dat heet DE MAN, DIE NIET ARRIVEERDE (Het Spectum) herinneringen opwekt aan de vrolijke avonturen van de Baron von Münchhausen. Lang niet. De humor is er alleen een onvermijdelijk element van. Een vulpen, gevuld met groene inkt, schrijft nu eenmaal groen, zelfs als het een tractaat over roodvonk betreft. Een man als Marshall schijft nu en dan een dergelijke zin, zelfs in een levenswijs en berustend boek.

De man, die niet arriveerde, heet Strang Methuen. Hij dient zijn land in twee oorlogen en is een voorbeeld van moed. Over dit leven staat de Mefistoschaduw van een boze genius, die "stets verneint", Claude Hermiston. Van de schoolbanken af kwelt hij Methuen. Hij is laf, Methuen is een held. Hij haat diens moed en vervolgt hem, bedriegt hem met zijn vrouw, sleept hem voor de krijgsraad, is verantwoordelijke voor Methuens maatschappelijke mislukking en het derailleren van zijn huwelijk. Methuen is het slachtoffer, maar hij capituleert niet voor de wereld. Hij zegt zijn mening te pas en te onpas. Hij houdt zich met de grootste moeite staande in een vermolmde samenleving vol bedrog, schijn en corruptie.

Een somber boek? Ogenschijnlijk wel. Na de tinteling van DE VLIEGENDE DANSTENT en DE RODE DONAU, na het wat al te journalistieke GELE KAARSEN VOOR PARIJS, na het hier zo slecht begrepen DE WERKERS VAN HET ELFDE UUR een roman vol verbittering? Wie dit oordeel uitspreekt, heeft niet goed gelezen.

Marshall is kennelijk wijzer, stiller, meer berustend; nog flegmatischer en sarcastischer ook, maar zijn spot en zijn verholen haat gelden de leegheid, de stupiditeit, de Umwertung der Werte. Zijn gelijk is onmiskenbaar. De uiterlijke vorm van de roman doet zelfs sober aan: in een klein raam een verhaal, eenvoudig van het begin naar het einde. Geen compositie - show, geen schijn van een "art de ranger les chapitres".

Maar zijn geheim is dit: Methuen haat en zondigt, wordt geslagen, lijdt en is dodelijk vereenzaamd. Marshall betoogt, onder zijn regels door: vergeeft het Methuen, houdt van hem, begrijpt hem. Naar het woord van Greene wekt hij noodzakelijkerwijs deernis op voor zijn hoofdfiguur. Zijn flegma brengt hem ertoe, zelfs de conclusie voorzichtig in papier te wikkelen, maar zijn opzet is duidelijk genoeg. Est in cauda mysterium Het hele mysterie van het boek ligt verhuld in die slotwoorden, geschreven nadat Methuen aan de schrijver zijn levensverhaal heeft verteld:

Ik wist niet, wat God van Strang Nairne Methuen vond, maar ik kon niet nalaten te denken, dat de Verheven en Machtige Vorst Albert Frederick Arthur George, in de glans of in de duisternis, hem nogal op prijs zou stellen.

Er is geen enkele reden om met een loupe naar verborgen bedoelingen van schrijvers te speuren. Ik heb echter reden om te denken, dat God en Bruce Marshall beiden Methuen een prachtkerel vinden. Na alles, om alles en ondanks alles. Dat wil niet zegen, dat hij altijd dingen deed, die uw kinderen behoeven te lezen. De Barmhartigheid echter weegt in haar gouden balans óók de verdiensten.

FRANS DE CLERCQ.
(De Linie)

T.

Het epos van de Wikingen

"Rode Orm" door Frans Gunnar Bengtsson, vertaald door Dr P. M. Boer-den Hoed, Uitg. J.M. Meulenhoff (Fl. 14.50).

Van de Wikingen hebben we allemaal wel gehoord en we herinneren ons, dat in de eeuwen vóór de middeleeuwen, zo tussen 800 en 1000, Noormannen, dat waren dan Skandinaviërs uit Noorwegen, Denemarken en Zweden, soms velen tegelijk, met hun vaartuigen op roof uitgingen naar de rijkere landen van Europa, in Engeland, Friesland, Holland, Frankrijk, Italië, of de andere kant op in grote delen van Rusland. Ze lieten hier en daar tamelijk blijvende sporen achter, b.v. in het land Normandië, dat nog steeds door de naam herinnert aan hun koene veroveringsdrift. Ze hebben zich naderhand, toen de verdediging sterker was geworden, moeten terugtrekken maar o.a. voor de verbreiding van het Christendom in die noordelijke streken heeft hun activiteit een blijvend resultaat gehad.

Het boek, dat de Zweed Frans Gunnar Bengtsson (1894) in 1941 deed verschijnen onder de titel "Rode Orm" is thans in Nederlandse vertaling door J.M. Meulenhoff gebracht. Op een hupse, vrolijke plastische manier die de vertaling van Dr. Boer-den Hoed alle recht doet wedervaren, geeft dit dikke boek gans het epos van die zeeroverij, met als hoofdpersoon, Orm, een een man vol levenskracht, vol bezonnen verstand, wel behept met de ruwheid en hebzucht van zijn tijd, wel begerig naar goud, maar toch van een aandoenlijke menselijkheid. Als jongen al loopt hij weg van huis, waar hij, als jongste, door zijn moeder al te zorgvuldig naar zijn zin werd bewaakt, geraakt in een vaart van vijanden mee op tocht, komt in galei-slavernij in het Moorse Spanje, waar hij Mohamedaan moet worden. Naderhand, ontsnapt, belandt hij aan het Hof van de oude, gedoopte koning Harald, wiens dochter Ylva zijn wonden, in een tweegevecht opgelopen, verpleegt. Op den duur gelukt het Orm haar te roven en christelijk met haar te trouwen, tot grote woede van Koning Sven, haar valse en inhalige broer. Op de grote, diep in de bossen liggende boerderij, het Gröning, voltrekt zich jaren lang zijn leven van gezeten landheer, door opgroeiend kroost omringd. Maar nog één keer trekt hij er op uit om de schat te halen die zijn broer Are in een gevaarlijke Russische landstreek verborgen heeft. Als hij terugkomt, vind hij zijn boel thuis geplunderd, maar hij rust niet voordat hij wraak genomen en zijn eigendommen weer heeft teruggesleept.

'n Korte weergave van de inhoud wil alleen maar een klein idee geven van de rijkdom aan boeiend avontuur maar schiet tekort als karakteristiek.

Er zijn onsterfelijke taferelen in dit boek, o.a. het Kerstfeest bij Koning Harald Blauwtand, waar zeven dagen aan één stuk gevreten en gezopen wordt (een ander woord kan men er niet voor bezigen), maar waar toch ook telkens weer de poëzie aan de beurt komt, want de grote helden zijn tevens allemaal dichters en het maken van verzen behoort tot de beschaving van toen. De vriendschap tussen Orm en Toke, die een schone oosterse vrouw heeft weten mee te roven van Haralds hof, blijft ongeschokt hun leven voortduren. Het boek brengt ons oeroude tijden dichtbij zonder dat aan de geloofwaardigheid te kort wordt gedaan. Van al die figuren, koningen en bisschoppen, aanvoerders en boeren, jagers en kunstemakers, gaat iets overtuigends uit en de vrouwen vertonen zich hier in ongesluierde, weldoende kordaatheid al is de man hun heer!

C.J. Kelk

HANDEL
(Zie: Heet van de naald)

LETTERKUNDIGE PRIJSVRAAG

De gelegenheid tot het inzenden van Oplossingen wordt verlengd tot 20 Juli.

Beproeft Uw kennis en raadt mee.

Zie CULTURA van Juni.

De Redactie.

RADIO-PROGRAMMA IN DE MAAND JULI 1955.

5 Juli: Lezing Volksuniversiteit Aruba. Lichte Muziek.

7 Juli: Operamuziek, U hoort het eerste deel van de opera "Butterfly" van Puccini.

12 Juli Lezing Volksuniversiteit Aruba. Lichte Muziek.

14 Juli: Onze Literaire Rubriek o.l.v. T. Versteeg. Tweede deel "Butterfly" van Puccini.

19 Juli: Lezing Volksuniversiteit Aruba. Operettemuziek.

21 Juli: L. van Beetehoven: 1ste Symphonie, Vioolromance in F.

26 Juli: Lezing Volksuniversiteit Aruba. Operettemuziek.

28 Julj: Literaire Rubriek o.l.v. de Heer T. Versteeg.
C. Saint-Saëns: Symphonie No. 3 in c. kl. met orgel.

EEN NIEUWE AFDELING OPGERICHT.

Enkele weken geleden is een nieuwe afdeling van het Cultureel Centrum Aruba zijn werkzaamheden begonnen. Deze afdeling draagt de naam van Cultureel Concert en is in het leven geroepen om de werkzaamheden, verbonden aan de verzorging van "Cultura" en de Radio-uitzendingen van het C.C.A. te verrichten.

Het Bestuur bestaat uit de volgende personen.
J.J. Stam, Voorz. Ch. Westrate, Secrataris; Th. I. Meyering, Penningmeester en de Heren G. C du Puy en T.J.M. Versteeg.

Het Arubaans Symphonie Orkest concerteert op Vrijdag 22 Juli.
Komt U ook ??

VAN DE REDACTIE

Juni is in alle opzichten 'n cultureel zeer belangrijke maand geweest. Eerst was daar Harry van Oss, die veertien dagen lang rondtrok over ons eiland en ons opnieuw de waarde van het volkslied bewust maakte door de prachtige voordracht van deze liederen en de wijze waarop de Heer van Oss deze schatten van volkscultuur hun geheel eigen sfeer gaf. Wij zijn deze troubadour van harte dankbaar voor de heerlijkheden waarvan we hebben mogen proeven en die ons soms in de geest terugvoerden naar de Riddertijd.

Harry van Oss bracht ons pure kunst, kunst die ons de vreugde van het schone deed genieten en ons rijker maakte, omdat we in stilte de rijkdom van het lied mochten beleven en doorleven.

Henk van Ulsen en een schare van getrouwe medewerkenden brachten ons een heerlijke avond met de opvoering van "Our Town". Men leze in ons blad, wat de recensent over deze uitvoering weet te vertellen. Aan allen, die deze uitvoering mogelijk maakten brengen wij gaarne een cre-saluut.

En terwijl wij dit schrijven, vinden de laatste repetities plaats van Moliere's blijspel: Tartuffe. Twee grote toneelwerken in één maand, het lijkt haast teveel van het goede. Het lijkt te veel, maar in werkelijkheid is het dat niet. Laat ons alleen hopen, dat met he' leggen van deze hoekstenen een stevig fundament van toneelleven is gelegd. Gezien het grote succes van deze avonden mogen wij verwachten, dat het toneelleven op Aruba een tijdperk van grote bloei tegemoet gaat. En wie zou zich daar niet over verheugen?

Wij zouden dan willen besluiten met Uw aandacht te vragen voor het concert het eerste, van het Arubaans Symphonie Orkest in Juli. Alleen ingewijden weten hoeveel werk er verzet moet worden om tot een concert te komen. Er is en er wordt nog steeds hard gewerkt door het orkest om te komen tot een gaaf en goed geheel. Dit orkest is het waard de belangstelling te hebben van onze gemeenschap.

S.

Philadelphia Orchestra

De ontvangst van het Philadelphia Orchestra op uitnodiging van de Nederlandse Orkeststichting was een gebaar van dankbaarheid voor de hartelijke ontvangst die het orkestgebouworkest tijdens de Amerikaanse tournéé was bereid. Zelfs afgezien van de feestlijke sfeer ener stampvolle zaal met bloemen, tapijtversiering, overheersend avondtoilet en hoge gasten op het frontbalcon is dit bezoek een onvergetelijke evenement geworden.

Het spel van dit uit opvallend jonge leden bestaande prachtorkest onder leiding van Eugene Ormandy in de twee hoofdnummers van het programma — de Fantastique van Berlioz en de suite L'Oiseau de feu van Strawinsky — was een openbaring van klankcultus en ensembletechniek. Men hoorde wat men in de concertzalen op het continent naar alle waarschijnlijkheid nog nooit had gehoord. Men hoorde in de Fantastique wervelende door drie à vier complete instrumentgroepen unisoni spelen met een kernachtige gelijkheid alsof Ormandy een orgel met ingeschakelde tutti-knop bespeelde. Er waren verende staccatti en sforzandi, gespeeld door het complete orkest met een smetteloze sonoriteit en zonder enige scherpte of druising.

Het geheim van dit laatste moet goeddeels schuilen in de bespeelde instrumenten, vooral in het koper. Hiermee zijn dus niet bedoeld de blazers en hun embouchure-techniek, maar ook het Amerikaanse koper als erts, als grondstof ofwel de chemische bewerking en industriële raffinage daarvan. Ons continent, in het verleden en heden aangewezen op de Londense en Duitse kopermarkt, kent deze sonoriteiten niet. Het timbre van onze trompetten en bazuinen is misschien doordringender en zonder twijfel scherper. Het Amerikaanse koper is even krachtig van klank, maar het timbre (de "kleur") is zachter en milder.

Leopold Stokowsky, de vroegere leider van het Philadelphia Orchestra, was een klankspecialist onder de dirigenten. Ormandy zijn opvolger is dat ook, ofschoon deze geboren Hongaar misschien meer muzikant erbij is. Bovendien is dit orkest min of meer ingesteld op uitvoeringen voor de gramofoon, waar bijna alles aankomt op de klank. Al die wisselwerkende factoren moeten wel een soort quadratuur van de klankcultus in de hand hebben gewerkt. Het heeft in menig opzicht beantwoord aan de hoge verwachtingen die gewekt zijn door de recente getuigenissen van landgenoten en door het gerucht van een enquête onder Amerikaanse critici, volgens welke dit orkest het beste van de Verenigde Staten is.

(De Linie).